

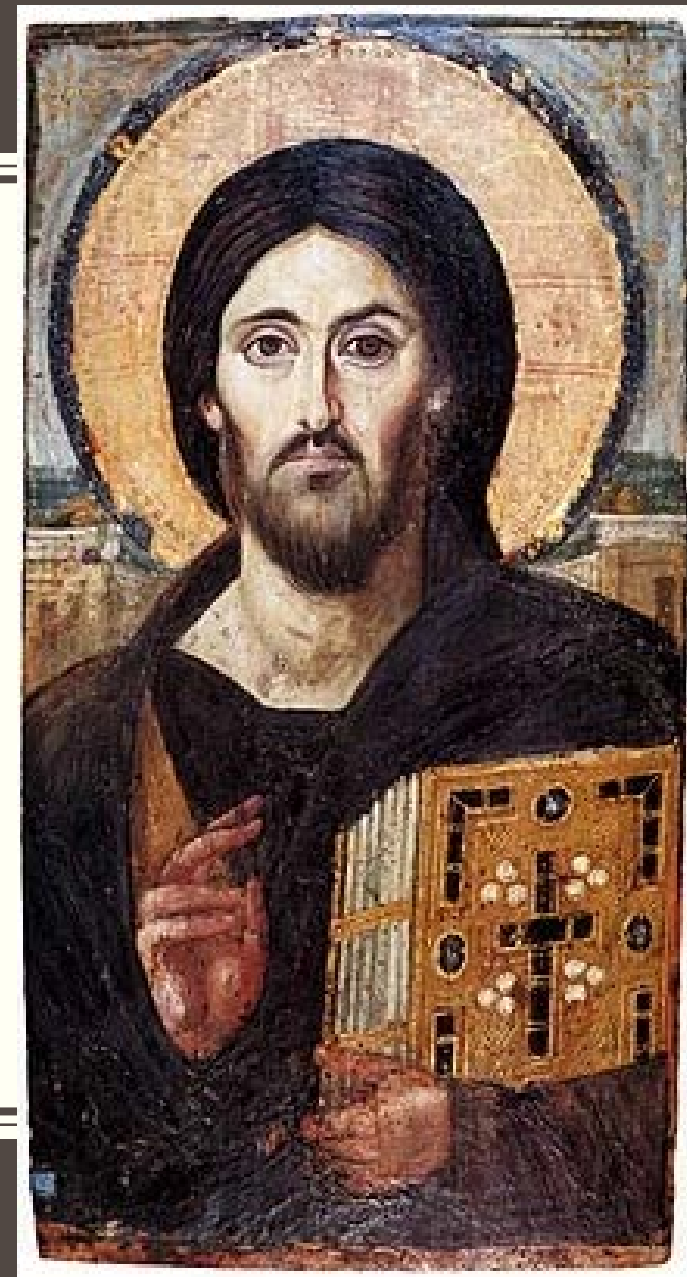
Φροντιστήριο Υποψηφίων Κατηχητών

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

κατά τους τέσσερις Ευαγγελιστές

πρωτ. Κωνσταντίνος Παπαθανασίου

Σάββατο, 5 Οκτωβρίου 2024

Πώς το κατά Ματθαίον
παρουσιάζει τον Ιησού;

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ματθαίον

Γνωρίζουμε ότι τα Συνοπτικά ευαγγέλια λειτουργούν σαν ένα πρίσμα, όπου κάθε ιερός ευαγγελιστής αντανακλά διαφορετικές χριστολογικές προοπτικές για την ενσαρκωμένη ζωή του Ιησού. Στο σύνολό τους, αυτές οι ξεχωριστές απεικονίσεις οδηγούν σε ένα σύνθετο πορτρέτο του Ιησού Χριστού, που είναι πληρέστερο από κάθε μεμονωμένη ευαγγελική απεικόνισή του.

Όταν ήρθε ο Ιησούς στα μέρη της Καισάρειας του Φιλίππου, ρώτησε τους μαθητές του: «Ποιος λένε οι άνθρωποι πως είναι ο Υιός του Ανθρώπου;». Αυτοί απάντησαν: «Άλλοι λένε πως είναι ο Ιωάννης ο Βαπτιστής, άλλοι ο Ηλίας, άλλοι ο Ιερεμίας ή ένας από τους προφήτες». «Εσείς, ποιος λέτε πως είμαι;» τους λέει. Ο Σίμων Πέτρος απάντησε: «Εσύ είσαι ο Μεσσίας, ο Υιός του αληθινού Θεού». Τότε ο Ιησούς του αποκρίθηκε: «Μακάριος είσαι, Σίμων, γιε του Ιωνά, γιατί αυτό δε σου το αποκάλυψε άνθρωπος, αλλά ο ουράνιος Πατέρας μου». (16,13-17)

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ματθαίον

Στο κατά *Ματθαίον* ευαγγέλιο ο Ιησούς Χριστός παρουσιάζεται ως ο μυσταγωγός της βασιλείας του Θεού. Στόχος του πρώτου ευαγγελιστού είναι να παρουσιάσει τον Ιησού με τέτοιο τρόπο ώστε να προσελκύσει τους Ιουδαίους. Γι' αυτό ο Ιησούς εμφανίζεται ως ένας πραγματικός Ιουδαίος, με μια εξαιρετική καταγωγή (1,1-16). Μέσω του μνήστορα Ιωσήφ, ο Ματθαίος ορίζει νόμιμο δικαίωμα του Ιησού στον θρόνο του Δαβίδ. Ωστόσο, ενώ παρουσιάζει τον Ιησού με σαφή αναφορά σε ιουδαϊκό ακροατήριο, ο ίδιος ο Ματθαίος ταυτόχρονα υπογραμμίζει την καθολική εφαρμογή του ευαγγελίου του, με το να διακηρύξει ότι τα έθνη προσέρχονται με μεγάλη πίστη στον Ιησού, λ.χ. οι Μάγοι εξ ανατολών προσφέρουν λατρεία στον Ιησού (2,1-12), μια Χαναναία γυναίκα εκφράζει τη μεγάλη της πίστη (15,21-28), ο Ρωμαίος εκατόνταρχος αναγνωρίζει ότι αυτός είναι ο Υιός του Θεού (8,10), η «μεγάλη εντολή» περιλαμβάνει έθνη ως παραλήπτες του μηνύματος των μαθητών (28,18-20). Ειδικότερα:

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ματθαίον

- (α) Ο Ιησούς είναι πλήρης θείας αυθεντίας

Τα ιερά ευαγγέλια περιγράφουν συχνά τον Ιησού να ενεργεί με αυθεντία. Κατ' αρχάς ο Ματθαίος τον περιγράφει ως εγκαινιαστή της Βασιλείας, ως τον Κύριο και τον υπέρτατο διδάσκαλο, ο οποίος καλεί τους μαθητές και εν συνεχεία τούς αποστέλλει. Όπως όλοι οι Ευαγγελιστές, αναφέρεται στον Ιησού ως Υιό του Θεού (14,33· 16,16 κ.α.). Ο Ιησούς πρόθυμα αποκαθιστά τις αναπηρίες και θεραπεύει τις ασθένειες σε όσους τον εμπιστεύονται, γεγονότα που διακηρύσσουν την αυθεντία του.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ματθαίον

- (β) Ο Ιησούς είναι ο Μεσσίας

Ο Ματθαίος παραπέμπει τακτικά στην Π.Δ. και ειδικότερα σε χωρία που αναφέρονται στη μεσσιανική αποστολή του Ιησού. Το πρόσωπο του Ιησού Χριστού είναι πρωταρχικής σημασίας και η Π.Δ. μιλάει για την έλευσή του, την αποστολή και τη σχέση του με τον Θεό. Τον παρουσιάζει ο Ματθαίος ως εκπληρωτή των παλαιοδιαθηκικών προφητειών σχετικά με τον Μεσσία.

Με πιστότητα εστιάζει στον Ιησού ως Μεσσία, χρησιμοποιώντας τον τίτλο «Υιός Δαβίδ», μια κοινή μεσσιανική ονομασία και ένας σημαντικός δείκτης για το ιουδαϊκό του ακροατήριο προκειμένου να κατανοήσει τη σημασία του Ιησού.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ματθαίον

- (γ) Ο Ιησούς είναι ο Διδάσκαλος

Ένα από τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά του Ιησού, όπως παρουσιάζονται από τον Ματθαίο, είναι ότι ο Ιησούς είναι ο Διδάσκαλος: Περιόδευε όλη τη Γαλιλαία, δίδασκε στις συναγωγές τους, κήρυττε το χαρμόσυνο μήνυμα για τον ερχομό της βασιλείας του Θεού (4,23-24). Ο Ματθαίος παραθέτει πέντε κηρύγματα του Ιησού σχετικά με τη βασιλεία του Θεού, πολλά από τα περιεχόμενα των οποίων είναι μοναδικά στο ευαγγέλιό του. Η βασιλεία του Θεού είναι το υπέρτατο χαρακτηριστικό της διδασκαλίας του Ματθαίου, ο δε Ιησούς παρουσιάζεται ως εκείνος που την εγκαινιάζει και τη διακηρύττει με το κήρυγμά του και τα θαύματά του.

Πώς το κατά Μάρκον
παρουσιάζει τον Ιησού;

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Μάρκον

Είναι γνωστό ότι ο συγγραφέας του κατά Μάρκον ευαγγελίου δεν ήταν ένας από τους Δώδεκα, αλλά είχε μια δυνατή σχέση με τους πρώτους Χριστιανούς. Ο ευαγγελιστής παρουσιάζει τον Ιησού γεμάτο ενεργητικότητα, συνδέοντας μεταξύ τους μια σειρά αλληλένδετες ιστορίες, για να καταλήξει στην εικόνα του Ιησού ως πάσχοντος λυτρωτού.

Αυτή είναι η αρχή του χαρμόσунου μηνύματος για τον Ιησού Χριστό, τον Υιό του Θεού. Στα βιβλία των προφητών είναι γραμμένο:

*Στέλνω τον αγγελιοφόρο μου πριν από σένα,
για να προετοιμάσει τον δρόμο σου!
Μια φωνή βροντοφωνάζει στην έρημο:
ετοιμάστε τον δρόμο για τον Κύριο,
ισιώστε τα μονοπάτια να περάσει. (1,1-3)*

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Μάρκον

- (α) Ο Ιησούς είναι Διδάσκαλος και Θεραπευτής

Το ότι ο Ιησούς δίδασκε, συνιστά σημαντικό γεγονός στο *κατά Μάρκον*. Αν και αυτό το ευαγγέλιο παρουσιάζει μόνο δύο εκτεταμένες ομιλίες και τέσσερις παραβολές, ο Μάρκος συχνά αναφέρεται στον Ιησού ως Διδάσκαλο ή ως Διδάσκοντα. Μεγάλο μέρος της διδασκαλίας του εμπεριέχεται σε αφηγήσεις θαυμάτων (7,31-7· 8,22-26), οι οποίες δεν αποβλέπουν μόνο στο να παρουσιάσουν τον Ιησού ως Θεραπευτή ή ακόμα και ως τον καλύτερο Θεραπευτή, αλλά και να διδάξουν και άλλα πέρα από αυτά· λ.χ. στη θεραπεία του τυφλού της Βηθσαϊδά, που ο Ιησούς βάζει τα χέρια του δύο φορές πάνω του, δεν υπονοείται κάποια χρονοτριβή στην ίαση, αλλά η παρουσίαση του Ιησού ως παντοδύναμου λυτρωτή. Επίσης, η καταγραφή από τον Μάρκο της σταδιακής ίασης αυτού του τυφλού είναι παράλληλη με την ανάπτυξη της αντίληψης των μαθητών σχετικά με τον Ιησού: θα έρθουν σε μια πληρέστερη συνειδητοποίηση της κατάστασης του Ιησού μελλοντικά, τότε που ο Ίδιος θα τους αναθέσει περαιτέρω δράση.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Μάρκον

- (β) Ο Ιησούς είναι πλήρης θείας αυθεντίας

Ο Μάρκος παρουσιάζει τον Ιησού ως τον αυθεντικό Χριστό και Υιό του Θεού. Παρά το γεγονός ότι ο Ιησούς θεραπεύει σωματικές ασθένειες, η νίκη του επί των δαιμονικών δυνάμεων καθιστά την παραπάνω παραδοχή σαφέστερη. Ο Ιησούς είναι νικητής των δυνάμεων του κακού και αποσκοπεί με την περιγραφή των θαυμάτων στο να προκαλέσει στους ακροατές την έκπληξη και τον θαυμασμό, ώστε να πιστέψουν σε Αυτόν.

Κατά τραγικό τρόπο, οι θρησκευτικοί ηγέτες οδηγήθηκαν στο συμπέρασμα ότι ήταν –δήθεν– ένας απατεώνας, και προσπάθησαν να τον εξοντώσουν (3,5-6). Παράλληλα, η θεία αυθεντία του Ιησού απαιτεί από τους ανθρώπους την κατάλληλη ανταπόκριση της υπακοής τους.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Μάρκον

- (γ) Ο Ιησούς είναι ο πάσχων λυτρωτής

Ο Μάρκος τονίζει ότι ο Ιησούς είναι αυτός που υποφέρει για να εξαγοράσει τους ανθρώπους. Αφιερώνει σχεδόν το τελευταίο τέταρτο του ευαγγελίου του στα πάθη του Ιησού, που οδηγούν στη σταύρωσή του. Όμως, αυτό το μοτίβο της σύγκρουσης και του Πάθους ξεκινάει από νωρίς. Η σκιά του σταυρού αρχίζει να υφέρπει προς τον Ιησού, ακόμη και στα πρώτα τρία κεφάλαια της αφήγησης. Στο 8,31-38 ο Ιησούς προλέγει τον θάνατο και την ανάστασή του και αναφέρεται στον σταυρό του αληθινού μαθητή. Ο Ίδιος αρχίζει να διδάσκει απλά για τα παθήματά του και μιλά για τον εαυτό του δίνοντας τη ζωή του ως «λύτρον», δηλ. ό,τι απαιτείται για τη λύτρωση όλων (10,45). Τέλος, ο Ιησούς είναι εκείνος που γνωρίζει τον προορισμό του και τα επακόλουθά του· είναι ο Σωτήρας που γεννήθηκε για να πεθάνει.

Πώς το κατά Λουκάν
παρουσιάζει τον Ιησού;

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Λουκάν

Ο ευαγγελιστής Λουκάς δεν υπήρξε αυτόπτης μάρτυρας στα γεγονότα που καταγράφει στο ευαγγέλιό του, αλλά ως διεξοδικός ερευνητής χρησιμοποίησε τις προηγούμενες μαρτυρίες για να κάνει μια πλήρη, λογοτεχνική και συγκροτημένη καταγραφή (1,1-4). Τονίζει προς το ευρύτερο, κυρίως εθνικό, ακροατήριο του ευαγγελίου του κυρίως τις εξής όψεις:

Πολλοί προσπάθησαν να συντάξουν μια διήγηση για τα γεγονότα, που είναι βεβαιωμένο ότι συνέβησαν ανάμεσά μας, όπως μας τα παρέδωσαν εκείνοι που από την αρχή ήταν αυτόπτες μάρτυρες και έγιναν κήρυκες αυτού του χαρμόσυνου μηνύματος. Γι' αυτό θεώρησα κι εγώ καλό, εντιμότητα Θεόφιλε, αφού ερεύνησα όλα τα γεγονότα από την αρχή και με ακρίβεια, να σου τα γράψω με τη σειρά, για να βεβαιωθείς ότι τα όσα διδάχθηκες είναι αυθεντικά. (1,1-4)

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Λουκάν

- (α) Ο Ιησούς που έγινε άνθρωπος

Η έμφαση του Λουκά για την ανθρωπινότητα (ανθρώπινη φύση) του Ιησού είναι προφανής, καθώς ιχνηλατεί τη γέννηση και την παιδική ηλικία του (1,31-33.69) και αποκαλύπτει τη σύνδεσή του με άλλα πρόσωπα.

Ο Λουκάς προσθέτει σημαντικές λεπτομέρειες σε ένα μεγάλο μέρος του υλικού που μοιράζεται από κοινού με τον Ματθαίο και τον Μάρκο (λ.χ. 22,51· 23,6-16).

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Λουκάν

- (β) Ο Ιησούς, Σωτήρας πάντων

Η γενεαλογία του Ιησού πηγαίνει πίσω ως τον Αδάμ (3,23-38). Για τους εθνικούς αναγνώστες του, ιδιαίτερα, ο Λουκάς προσδιορίζει τον Ιησού ως άνθρωπο των εθνών που αποβλέπει στο να συμπεριλάβει όλους, ανεξάρτητα από την κουλτούρα τους, το φύλο ή το επάγγελμά τους. Μέσα από την προσεκτική παρουσίαση του Λουκά, οι πιστοί-αναγνώστες ξέρουν ότι ο Ιησούς ενδιαφέρεται για τους περιθωριοποιημένους, συμπεριλαμβανομένων των εθνών και των Σαμαρειτών. Καλωσορίζει πάντες, από όλα τα σημεία του ορίζοντα στη βασιλεία του (13,29-30· 24,47). Σε όλους, γυναίκες, φτωχούς, ζητιάνους, αρρώστους, αμαρτωλούς, τους οποίους η ιουδαϊκή κοινωνία είχε περιθωριοποιήσει, ο Ιησούς τούς αποδέχεται για να τους θεραπεύσει και να τους αποκαταστήσει στα μάτια των συνανθρώπων τους. Ο Λουκάς παρουσιάζει τον Ιησού ως έναν προσιτό σωτήρα που συναισθάνεται την πληγωμένη ανθρωπότητα, και τελικά ως έναν φίλο των αμαρτωλών (7,34).

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Λουκάν

- (γ) Ο Ιησούς, εκείνος που προσεύχεται

Ο Λουκάς καταγράφει εννέα περιπτώσεις που ο Ιησούς προσευχήθηκε, επτά από τις οποίες είναι μοναδικές (3,21· 5,15-16· 6,12 κ.α.). Περιλαμβάνει, επίσης, μοναδικές λεπτομέρειες, σχετικές με τις προσευχές του Ιησού, συμπεριλαμβανομένης της προσευχής του για τον Πέτρο (22,31-32) και για τους εχθρούς του (23,34), καθώς και την αγάπη του για ήσυχους τόπους. Κάθε μια από αυτές παρέχει μια βαθύτερη θέαση του προσώπου του Ιησού.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Λουκάν

- (δ) Ο Ιησούς εκπληρώνει τη θεϊκή αποστολή

Το μοτίβο της εκπλήρωσης είναι εμφανές σε αυτό το ευαγγέλιο. Ένας από τους βασικούς όρους του Λουκά είναι το απρόσωπο ρήμα «δεί», που σημαίνει *είναι απαραίτητο* (λ.χ. 2,49), το οποίο πράγματι ταυτίζει τον Ιησού ως ακολουθούντα το προκαθορισμένο σχέδιο του Θεού Πατρός.

Αυτός είναι ο κυριότερος προφήτης (24,19), που δεν προφητεύει μόνο, αλλά που επίσης μιλάει αποφασιστικά και με αυθεντία ως απεσταλμένος του Θεού.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Λουκάν

Στα τελευταία λόγια του Ιησού στο κατά Λουκάν (24,49), υπόσχεται τη δωρεά του Αγίου Πνεύματος για τους ακολούθους του, οι οποίοι προορίζονται να ολοκληρώσουν το έργο που ο Ίδιος ξεκίνησε, σύμφωνα με την υπόσχεσή του (Πράξ 2,1). Σε εκείνον τον εθνικό κόσμο που υποτίθεται ότι η μοίρα ή οι θεοί ελέγχουν το πεπρωμένο του ατόμου, είναι σημαντικό ότι οι πιστοί-αναγνώστες του κατά Λουκάν εκτιμούν την υπεροχή του Ιησού ως σωτήρα πάντων, στον οποίο εναποθέτουν την εμπιστοσύνη τους.

Τότε τους φώτισε τον νου για να καταλαβαίνουν τις Γραφές και τους είπε: «Οι Γραφές λένε ότι έτσι έπρεπε να γίνει, και έτσι έπρεπε να πάθει ο Μεσσίας, ν' αναστηθεί από τους νεκρούς την τρίτη μέρα και να κηρυχθεί στο όνομά του μετάνοια και άφεση αμαρτιών σέ όλα τα έθνη, αρχίζοντας από την Ιερουσαλήμ. Εσείς είστε μάρτυρες όλων αυτών. Κι εγώ θα σας στείλω αυτό που σας υποσχέθηκε ο Πατέρας μου. Εσείς καθίστε στην Ιερουσαλήμ ωσότου ο Θεός σάς οπλίσει με τη δύναμή του». (24,45-49)

Πώς το κατά Ιωάννην
παρουσιάζει τον Ιησού;

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

Το *κατά Ιωάννην* ευαγγέλιο, τέταρτο στη σειρά των κανονικών Ευαγγελίων, που συντάχθηκε σύμφωνα με την αρχαία εκκλησιαστική παράδοση από τον Ιωάννη τον γιο του Ζεβεδαίου, έναν από τους Δώδεκα μαθητές, επικεντρώνεται στον Ιησού ως αιώνιο Υιό του Θεού. Ο Ιωάννης γράφει από μια διαφορετική οπτική γωνία από ό,τι οι Συνοπτικοί ευαγγελιστές και, ως εκ τούτου, δεν επαναλαμβάνει το υλικό των ευαγγελίων τους παρά μόνο το 1/10.

*Απ' όλα πριν υπήρχε ο Λόγος
κι ο Λόγος ήτανε με τον Θεό,
κι ήταν Θεός ο Λόγος.
Απ' την αρχή ήταν αυτός με τον Θεό.
Τα πάντα δι' αυτού δημιουργήθηκαν
κι απ' όσα έγιναν
τίποτα χωρίς αυτόν δεν έγινε. (1,1-3)*

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

Κατ' αρχάς ο Ιωάννης απεικονίζει σαφώς την ανθρωπότητα του Ιησού· δηλ. κουράστηκε και δίψασε (Ιω 4,6-7· 19,28), δάκρυσε (11,35), ταραχθηκε κατά την ώρα της οδύνης (12,27). Η έμφαση όμως για τον Ιωάννη δεν είναι ότι ο Λόγος έγινε σάρκα, τονίζοντας την ανθρωπότητά του (ανθρώπινη φύση), αλλά ότι ο Λόγος έγινε σάρκα, τονίζοντας τη θεότητά του. Επικεντρώνεται ιδιαίτερα στη θεότητα του Ιησού, με τρόπο ακόμη σαφέστερο από ό,τι στα Συνοπτικά ευαγγέλια.

Ο Ιωάννης δεν περιλαμβάνει κάποια αφήγηση από τη γέννηση ή την παιδική ηλικία του Ιησού. Αντ' αυτού, ο Ιησούς εμφανίζεται στη σκηνή στο Ευαγγέλιο του Ιωάννη κατευθείαν από τον ουρανό. Εδώ δεν υπάρχουν οι βοσκοί ή οι Μάγοι, που είναι σύντροφοι του Ιησού· αντ' αυτών, υπάρχει ο Θεός Πατέρας, που είναι –και πάντα ήταν– σταθερός συμπαραστάτης του Ιησού.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

Ο Ιησούς δεν γεννήθηκε σε χρόνο· αλλά υπήρχε πριν από τον χρόνο, που δημιουργεί. Ο Ιησούς δεν ήταν ένας άνθρωπος, ο οποίος προσευχόταν στον Θεό· βρισκόταν σε άμεση και συνεχή επικοινωνία με τον Θεό ως Πατέρα του. Εκείνος δεν είναι απλώς ένας διάκονος του Θεού με μια σημαντική αποστολή, ούτε είναι αυτός μόνο «με τον Θεό»· ο Ιησούς είναι ο Θεός:

- Απ' όλα πριν υπήρχε ο Λόγος
- κι ο Λόγος ήτανε με τον Θεό,
- κι ήταν Θεός ο Λόγος (1,1-2)

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

Ακόμη, ο Ιησούς δεν δημιουργήθηκε· είναι αυτός μέσω του οποίου τα πάντα δημιουργήθηκαν (1,3). Δεν ήταν απλώς ένας κήρυκας που έδειξε τον δρόμο και επισήμανε το φως· Αυτός είναι η οδός και το φως για τους ανθρώπους που έλαμψε μέσα στο σκοτάδι του κόσμου, μα το σκοτάδι δεν το δέχτηκε (στ. 4-5).

Το θαύμα δεν είναι τόσο πολύ ότι Εκείνος ήταν «το φως το αληθινό» (1,9) ή «πλήρης χάριτος και αληθείας» (στ. 14), γιατί τέτοιες περιγραφές είναι απολύτως κατάλληλες για μια τέτοια βασιλική ύπαρξη. Το θαύμα είναι ότι «ο Λόγος σαρξ εγένετο», έλαβε σάρκα κι έγινε άνθρωπος (στ. 14), ήρθε στον κόσμο (στ. 9), και κατοίκησε «ανάμεσά μας» (στ. 14).

Ο κόσμος δεν θα τον αναγνωρίσει (1,10), και οι δικοί του δεν θα τον αποδεχτούν (στ. 11), αλλά ο Ιησούς είχε την εξουσία να κάνει τον καθένα που πιστεύει «τέκνον Θεού» (στ. 12).

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

Στη συνέχεια, το ευαγγέλιο του Ιωάννη ξεδιπλώνει το θαύμα της ενανθρωπήσεως –ένας Θεός γίνεται άνθρωπος για να σώσει το δημιούργημά του και να προσφέρει σε όλους τη χάρη του (1,14-17). Παρά το γεγονός ότι είναι παράλογο πως πρέπει να ζήσει στη γη, ο όρος «εσκήνωσεν» (στ. 14) θυμίζει τον όρο από τους Εβδομήκοντα, που περιγράφει την παρουσία του Θεού στη σκηνή (Εξόδ 25, 8-9). Ο Ιησούς «ζει σε μια Σκηνή του Μαρτυρίου», η οποία είναι το ανθρώπινο σώμα του. Η παρουσία ή η δόξα του Θεού (στ. 15-18) ζει σ' Αυτόν, ο Οποίος είναι πλήρης χάριτος και αληθείας (στ. 14). Για να υποστηρίξει με έμφαση τη θεϊκή ιδιότητα του Ιησού, ο Ιωάννης επικαλείται τον Ιησού σε πολλές περιπτώσεις, όταν αναφέρεται στον εαυτό του με τη φράση «εγώ ειμί», ένα ρητό που θυμίζει την παρουσίαση του Θεού στην Π.Δ. (Εξόδ 3,14). Αυτή η φράση στον Ιωάννη αναφέρεται γενικά στον Ιησού και στον ρόλο του ως Σωτήρα.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

Αυτή η αποφασιστικότητα να εξυψώσει τον Ιησού είναι σαφής από την αρχή του ευαγγελίου του Ιωάννη, όπου πλαγίως ακόμη παρουσιάζει έντονα τον Ιησού ως το πρόσωπο που κατέχει τα υψηλότερα διαπιστευτήρια της θεότητας. Ο Ιωάννης δεν αναφέρει το βάπτισμα του Ιησού, και στο ευαγγέλιό του, ο ρόλος του Ιωάννη του Βαπτιστή είναι ειδικά για να μαρτυρήσει για τον Ιησού, δεν θα τον βαφτίσει. Στη θέση της εξυψωμένης περιγραφής του Ιωάννη του Βαπτιστή που βρίσκεται μέσα στα Συνοπτικά ευαγγέλια, το ευαγγέλιο του Ιωάννη τον εισάγει απλά, πολύ απλά, ως έναν άνθρωπο που στέλνεται από τον Θεό, του οποίου το όνομα ήταν Ιωάννης (1,6). Πράγματι, ακόμη και οι μαθητές του καταγράφονται ως να τον αφήνουν και να ακολουθούν τον Ιησού (στ. 36-37), και ο Ιησούς καταγράφεται ως Αυτός που κάνει μαθητές και βαπτίζει περισσότερο από ό,τι ο Ιωάννης (4,1). Ενώ ο Λουκάς (1,15) περιγράφει τον Ιωάννη ως γεμάτο με Πνεύμα Άγιο, ακόμη και πριν από τη γέννησή του, ο ευαγγελιστής Ιωάννης περιγράφει τον Ιησού ως ύπαρξη με δοσμένο το Πνεύμα σε έναν ανέφραστο τρόπο (3,34). Ο Ιησούς είναι ο Υπέρτατος (1,27).

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

Σε αντίθεση με τους Συνοπτικούς, ο Ιωάννης δεν καταγράφει αντιπαράθεση του Ιησού στην έρημο με τον διάβολο ή εξορκισμούς του. Στο ευαγγέλιο του Ιωάννη, δεν υπάρχει καμιά αβεβαιότητα σχετικά με την έκβαση της μάχης με το κακό, καμιά πρόωρη διαβολική διείσδυση στη θεία δράση του Ιησού. Ο Ιωάννης δεν καταγράφει κάποια διακοπή της θαυματουργικής πορείας του που φέρει τη σφραγίδα του ουρανού, ως ενσάρκωση του Θεού, που έγινε άνθρωπος, αλλά παρέμεινε τόσο πολύ Θεός, όπως πάντα ήταν. Αντί του κηρύγματός του για την ίδρυση της βασιλείας του με την πρακτική της εφαρμογή και βίωση στον τρόπο ζωής τού κάθε ανθρώπου, η έμφαση του Ιωάννη είναι για τη χορήγηση της αιώνιας ζωής στους «πιστεύοντες» και για τη σχέση τους κατόπιν με τον Πατέρα.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

Δεν υπάρχει ούτε μία καταγραφή για τη μεταμόρφωση του Ιησού· είναι σαν ο Ιωάννης να προτιμά τον αναγνώστη να ενατενίζει τον Ιησού ως ένδοξο και δοξασμένο από το εισαγωγικό κεφάλαιο, αντί να δίνει μια γεύση από αυτό σε ένα παράθυρο ή τμήμα της αποκάλυψης μέσα από την αφήγηση.

Ο Ιωάννης δηλώνει ότι στόχος του είναι να καταδείξει ότι ο Ιησούς είναι ο «Μεσσίας», «ο Υιός του Θεού» (20,31). Έχει προσδιορίσει πλήρως τον Ιησού ως «Θεό» (1,1· 10,30· 20,28), καθώς και οι τίτλοι που δίνει ο Ιησούς τεκμηριώνουν αυτό το ουσιώδες χαρακτηριστικό.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

Το *κατά Ιωάννην* ευαγγέλιο με τον σαφή θεοκεντρικό και χριστοκεντρικό προσανατολισμό του αποκαλύπτει τόσο την ανθρωπινότητα όσο και τη θεότητα του Ιησού, ώστε η Χριστολογία του να ασκεί τεράστια επίδραση σε κάθε αιώνα της χριστιανικής Εκκλησίας. Σε ορισμένους μελετητές δημιουργείται η εντύπωση ότι ο Ιησούς σκιαγραφείται ως Θεός κάτω από μια μεταπασχάλια οπτική γωνία της πίστης, κι αυτή η σκιαγράφηση απορροφά τον λεγόμενο «ιστορικό Ιησού» της δυτικής παράδοσης· ή ότι ο Δ΄ ευαγγελιστής προχωρά σε μια θεολογική ερμηνεία του Ιησού, πέραν των ιστορικών γεγονότων, για να προωθήσει την πίστη (20,31).

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

Είναι γνωστό ότι στο Δ' ευαγγέλιο μαρτυρούνται και αποδίδονται στον Ιησού μεγάλης σπουδαιότητας χριστολογικοί τίτλοι:

- (α) Ο Λόγος (1,1.14· Α' Ιω 1,1· Απ 19,13)

Ο «Λόγος», ως ο πυρήνας της ιωάννειας Χριστολογίας, χρησιμοποιείται για να κεντρίσει το ενδιαφέρον των αναγνωστών του, καθώς τόσο οι Ιουδαίοι όσο και οι Εθνικοί είχαν επίγνωση του όρου και αναγνώριζαν τον λόγο ως ύπαρξη κεντρική στις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές κοσμοθεωρίες τους.

Ο όρος εδώ ανανοηματοδοτείται για να υποδηλώσει την προϋπαρξη και ενανθρώπηση του Θεού Λόγου (1,1.14) και για να ανασκευάσει την καρδιά της πίστης του Ισραήλ (Δτ 6,4).

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

- (β) Υιός του Θεού

Ο έτερος τίτλος «Υιός του Θεού» χρησιμοποιείται ευρύτερα για να περιγράψει τον Ισραήλ, τον βασιλιά, ή τους αγγέλους· ο Ιωάννης τον χρησιμοποιεί ευδιάκριτα όταν αναφέρεται στον Ιησού, προκειμένου να εντοπίσει τη μοναδικότητα του Ιησού ως του μόνου Υιού και την υϊκή του σχέση με τον Θεό Πατέρα. Ο Ιησούς είναι βασιλεύς του Ισραήλ (1,50· 12,13 κ.α.) χρησιμοποιώντας για τον εαυτό του τη μαρτυρία «εγώ ειμι» (6,35· 8,12 κ.α.) και περιγράφεται με διάφορες εικόνες, όπως άμπελος αληθινή (15,1), καλός ποιμήν (10,1) κ.ά.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

- (γ) Κύριος

Ως «Κύριος» αποκαλύπτεται κυρίως στο πλαίσιο της ανάστασής του εκ των νεκρών, αν κι αυτός ο όρος ήταν κατάλληλος για τη θεότητα και χρησιμοποιήθηκε στον αρχαίο κόσμο των θεών και των αυτοκρατόρων. Όταν όμως αυτός αναφέρεται στον Ιησού, εκφράζει μια άνευ προηγουμένου σχέση ισότητας και ενότητας με τον Θεό Πατέρα (10,28-30· 15,9-10). Ως Υιός του ανθρώπου προδιαγράφεται ο πόνος, η ταπείνωση και ο θάνατος του Ιησού, και παράλληλα προεξαγγέλλονται η εξύψωσή του και η ισότιμη αυθεντία του με τον Θεό Πατέρα.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

▪ (δ) Μεσσίας

Ως «Μεσσίας» επιβεβαιώνεται από πολλούς, Ιουδαίους και μη (1,17· 20,31· 1,41· 4,42), καθώς ο Ιωάννης βοηθά τους αναγνώστες του να εκτιμήσουν τη μεσσιανική σπουδαιότητα ορισμένων δράσεων του Ιησού με την τοποθέτησή τους μέσα σ' ένα παλαιοδιαθηκικό πλαίσιο.

Επίσης, το θυσιαστικό έργο του Ιησού σε σύνδεση με την άρση της αμαρτίας υποδηλώνει ο όρος «αμνός του Θεού» (1,29.31), ιδιαίτερο σύμβολο της εξιλαστήριας θυσίας, καθώς υπενθυμίζει τον πασχάλιο αμνό (Εξόδ 12,25) και το άφωνο, υπάκουο πρόβατο που θυσιάστηκε οικειοθελώς (Ησ 53,7).

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

Δύο ακόμη χριστολογικές ιδιότητες καταγράφονται:

- (ε) Ο Ιησούς είναι χορηγός του Πνεύματος και ο μοναδικός Σωτήρας

Προσδιορίζονται πτυχές της αυθεντίας του Ιησού σε σχέση με το Άγιο Πνεύμα· Εκείνο παραμένει μαζί του, και το Πνεύμα διατηρεί μια συνεχή, αδιάκοπη σχέση με τον Ιησού, ο οποίος το παρέχει στους άλλους.

Κι αφού ο Ιησούς έχει μέσα του ζωή (5,26), έχει και την εξουσία να δίνει ζωή, και να σώζει τους ανθρώπους (8,51· 17,2).

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

Περαιτέρω, στον Ιωάννη απαντούν και ιδιαίτερες χριστολογικές αναφορές λόγω της μοναδικότητας του προσώπου του Ιησού Χριστού ως μονογενούς, ο οποίος κάνει γνωστό τον Θεό Πατέρα (Ιω 1,18· 3,16.18). Συγκεκριμένα:

- (ς) Ο Υιός αποστέλλεται από τον Θεό

Φαίνεται ότι ο χαρακτηρισμός αυτός του Ιησού είναι ο πιο θεμελιώδης στο *κατά Ιωάννην* (5,37· 6,44 κ.α.), όπου συνιστά μια «θεολογία της αποστολής». Ο Θεός Πατέρας απέστειλε τον Υιό στον κόσμο, ώστε ο Πατέρας να είναι παρών στον Υιό χωρίς να ταυτίζεται μαζί του. Αυτή η αποστολή διακρίνεται από στερεότυπες ιδέες για τις ουράνιες αγγελικές υπάρξεις, ιδιαίτερα για τον ιουδαϊκό μυστικισμό, που ανεβαίνουν και κατεβαίνουν (1,51· 3,13), και τονίζει τον σωτηριολογικό της σκοπό.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

- (ζ) Ο Υιός βρίσκεται εγγύτερα με τον Πατέρα του

Ο Ιησούς δεν είναι κάποιο πρόσωπο, ακόμη και προφήτης, που έχει κάποια σχέση με τον Θεό, από τον οποίο λαμβάνει μηνύματα. Ο Υιός προσδιορίζεται ως το πρόσωπο του λυτρωτή και ως Υιός του Θεού, ο οποίος βρίσκεται σε αποκλειστική σχέση με τον Θεό, που είναι Πατέρας του. Ο Πατέρας δίνει, αγαπά, γνωρίζει, είναι παρών στους λόγους και τα έργα του Υιού, και μένει ανώτερός του (14,28), καθώς ενώ ο Υιός είναι «φύσει Θεός, ίσος τω Πατρί», επειδή «γένονεν άνθρωπος και εταπείνωσεν εαυτόν, τα πρέποντα τη ανθρωπότητι» ομιλεί (Κύριλλος Αλεξανδρείας).

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

- (η) Ο Υιός του ανθρώπου που κατέρχεται από τον ουρανό και ανέρχεται πάλι εκεί

Ο αποκαλυπτικός τίτλος *Υιός του ανθρώπου* δηλώνει αρχικά ότι ο Ιησούς ζει τώρα πάνω στη γη· κατόπιν ότι θα υψωθεί και θα δοξασθεί διά του σταυρού και της αναστάσεως· και, τέλος, αποτελεί τη λυτρωτική προσωπικότητα, που δωρίζει στους πιστεύοντες την αιώνια ζωή. Αν και ανθρώπινη ύπαρξη, είναι ο Μεσσίας, ο μεσίτης της θείας ζωής στους ανθρώπους.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

- (θ) Ο Υιός του ανθρώπου ως ο εσχατολογικός προφήτης

Πέραν των ανωτέρω, απαντά κι αυτό το είδος της έκφρασης, μια ιδιαίτερη και εκπλήττουσα έκφραση, που προέρχεται από την προφητεία της Π.Δ. Προσδιορίζεται στο Δ' ευαγγέλιο ο σκοπός της έννοιας του εσχατολογικού προφήτη (6,30-31· 11,27· 7,40 κ.α.). Αν και κατώτερος του τίτλου του Μεσσία, με τα επιτελούντα σημεία όμως αυτοαποκαλύπτεται και αναδεικνύεται ως ο εσχατολογικός χορηγός της ζωής στον κόσμο. Και σε σχέση προς τον Μωυσή, τον νομοδότη στην Π.Δ., είναι κατά πολύ υπέρτερός του στη νέα/καινή διαθήκη που ενεργείται.

Παρουσίαση του Ιησού στο κατά Ιωάννην

Τα τελευταία λόγια του Ιησού στο Δ΄ ευαγγέλιο είναι «ακολουθεί μοι» (21,22). Το κατά Ιωάννην, που ξεκινάει με την αποκάλυψη του προϋπάρχοντος Θεού Λόγου, και του οποίου ανιχνεύει την ολοένα αυξανόμενη προβολή του επιβλητικού μεγαλείου του, καταλήγει σε ένα ταιριαστό συμπέρασμα: Καλεί τους αναγνώστες να απαντήσουν στο μήνυμά του, δηλ. να μην αναγνωρίζουν μόνο ότι ο Ιησούς είναι Θεός, αλλά και ότι ο ίδιος επιθυμεί να είναι ο Σωτήρας τους.

Ο Ιησούς έκανε βέβαια και πολλά άλλα θαύματα μπροστά στους μαθητές του, που δεν είναι γραμμένα σ' αυτό εδώ το βιβλίο. Αυτά όμως γράφτηκαν για να πιστέψετε πως ο Ιησούς είναι ο Χριστός ο Υιός του Θεού, και πιστεύοντας να έχετε δι' αυτού τη ζωή. (20,30-31)

Παλαιστίνη: Αυτό το όνομα έδωσαν αυθαίρετα οι Ρωμαίοι το 139 μ.Χ. Κι αυτό επικράτησε μέχρι σήμερα. Οι ιστορικοί επιμένουν ότι αυτό δεν είναι δίκαιο. Διότι η λέξη προέρχεται από το όνομα Φιλισταίοι. Η φυλή τους ήταν μία από τις πολλές της χώρας και μάλιστα όχι η σπουδαιότερη.

Ίσως προτιμότερη να είναι –για την εποχή του Χριστού– η ονομασία «χώρα των Ισραηλιτών». Το όνομα *Ισραηλίτης* είναι γενικότερο και πιο αποδεκτό από τις ονομασίες *Εβραίος* και *Ιουδαίος*. (Οι σημερινοί πολίτες του κράτους του Ισραήλ ονομάζονται Ισραηλινοί).

Η νότια και κυριότερη επαρχία της Παλαιστίνης –με πρωτεύουσα την Ιερουσαλήμ – ονομαζόταν **Ιουδαία** και οι κάτοικοί της Ιουδαίοι.

Τα βόρεια μέρη ονομάζονταν Ισραήλ. Εκεί ξεχώριζαν οι επαρχίες **Σαμάρεια** και – κυρίως – η **Γαλιλαία**. Αντίστοιχες ονομασίες των εκεί κατοίκων: Σαμαρείτες και Γαλιλαίοι. Πάντως τα ονόματα *Ιουδαία* και *Ιουδαίοι* κυριαρχούσαν ολοένα και περισσότερο.

Ο Ιησούς έδρασε κυρίως στη Γαλιλαία. Τι το ιδιαίτερο είχε αυτή η περιοχή; Κέντρο της ήταν η λίμνη Γενησαρέτ. Γύρω της γνωστά μέρη: Καπερναούμ, Ναζαρέτ, Θαβώρ. Ξεχώριζε η Καπερναούμ με 1.000 - 2.000 κατοίκους. Καθαρά ισραηλιτική πόλη. Σε αυτήν υπήρχαν: τελωνειακός σταθμός, μικρός ρωμαϊκός στρατώνας και συναγωγή. Σε αυτήν δίδαξε πολλές φορές ο Ιησούς. Στην Καπερναούμ κάλεσε τους πρώτους μαθητές του: Πέτρο, Ανδρέα, Ιάκωβο, Ιωάννη και τον τελώνη Ματθαίο. Εδώ και στις γύρω περιοχές έκανε ο Ιησούς τις πιο πολλές ομιλίες του, διηγήθηκε τις πιο συναρπαστικές παραβολές του και τέλεσε εντυπωσιακά θαύματα.

Τα ιδιαίτερα της **Γαλιλαίας**:

- Η λίμνη με τα πλούσια αλιεύματα και τους ψαράδες της
- Ο μεικτός πληθυσμός της (Ισραηλίτες και ειδωλολάτρες)
- Οι επαναστάτες αγωνιστές κατά των Ρωμαίων κατακτητών
- Εκτός από τον Ιούδα, όλοι οι μαθητές του Ιησού ήταν Γαλιλαίοι
- Από εδώ ξεκίνησε ο Ιησούς, εδώ εκφώνησε την «επί του Όρους Ομιλία», εδώ μεταμορφώθηκε, εδώ συναντήθηκε με 500 μαθητές και μαθήτριές του μετά την Ανάσταση
- Οι Ισραηλίτες της Γαλιλαίας ήταν στην πίστη τους άνθρωποι απλοί, ζωντανοί, γενναίοι και δημιουργικοί.

Προτεινόμενα δύο βιβλία

*Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ:
ΑΠΟ ΤΗ ΦΑΤΝΗ ΩΣ ΤΟΝ ΚΕΝΟ ΤΑΦΟ*
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΠΑΤΡΩΝΟΣ

*SYNOPSIS OF THE FOUR GOSPELS:
GREEK-ENGLISH EDITION OF THE SYNOPSIS
QUATTUOR EVANGELIORUM, on the basis
of the Greek text of Nestle-Aland 27th edition*
KURT ALAND

ΤΕΛΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΟΧΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΜΟΝΗ ΣΑΣ!
